

ఛత్రి /chatri/ *n.* గొడుగు; umbrella; (అంబెల); ఛాతా; ఛతరీ.

ఛంకి /chaanki/ మెరుపు దనం; glittering, flashing;

(గ్రీటరింగ్, ప్లైషెట్).

ఛప్కె /chapke/ తొందరగా; make fast; (మేయ్యు ప్లైస్ట్).

ఛప్కె లక్. తొందరగా రాయి.

ఛప్పిను /chapni/ *n.* బల్లి; lizard; (లిసర్డ్); చిపకలీ. ఛప్పిను గోడ పర ఫరు కరవు. బల్లి గోడపై తిరుగుతుంది.

ఛప్కో /chapkō/ *adv.* త్వరలో; soon; (సున్). చప్కో సినిమా చూట్టాచు. త్వరలో సినిమా విడుదల అవుతుంది.

ఛప్యాయెర్ /chapāyēr/ *v.* ముద్రించు; print; (ప్రింట); ముద్రణ కర.

ఛప్ సికాయర్ /chape sikāyar/ *n.* శిక్షణ; training; (త్రైయుట్); ప్రశిఖణ; శిక్షణ; తాలిమ.

ఛ్యాంట్ /chyānt/ *n.* ఏకాంతం; loneliness; (లోన్లోనెన్); ఎకాంత; తన్హాఇ.

ఛ్యాక్ దుక్రి /chvāk dukri/ వెన్ను నొప్పి; back pain; (బెక్ పీయ్యు).

ఛ్యారా /chvārā/ *n.* • బాలుడు; అబ్బాయి; boy; (బోభి); బాలక; లడకా.

ఛాణ్ /chāṇ/ • వడకట్టు. పాణీనఁ ఛాణ్. సీళ్ళు వడ కట్టు.

• *adj.* వడపోసిన; filtered; (ప్లైర్సెడ్). ఛాణ్ జికో పాణీనఁ పీటో. వడపోసిన సీటినే త్రాగాలి.

ఛాణ్ణి /chāṇṇi/ *n.* జల్లెడ; sieve; (సివ్); చాలనీ; ఛలనీ.

ఛాంట్ /chāṇt/ చినుకు; sprinkle; (స్ప్రైస్టు); బౌఘార.

ఛాప్ /chāp/ *v.* కప్పు; thatch; (తచ్). టీక్కితి ఘర్ ఛాప్. పెంకలతో ఇల్లు కప్పు.

ఛాండి /chāṇḍi/ *n.* • సీడ; shadow; (శడ్). వడేర్ రూఢేర్ ఛాండి సీక్ రచు. మర్లిచెట్టు సీడ చల్లగా ఉంటుంది.

• ప్రతిమ; image; (ఇమిజ్); ప్రతిమా; సూర్తి.

• ప్రతిబింబం; ప్రతిబింబం; పరాటాఇ; ప్రతి. తార్ ఛాండిన దేకన్ ఛార్. సీప్రతిబింబాన్ని చూసి నడువు.

• ప్రతిరూపం. మనిక్యా సరిక్ ఛాండి. వ్యూక్ వలె ఉన్న ప్రతిరూపం.

ఛాంత్రి /chāṁtti/ *n.* రొమ్ము; chest; (చ్యెస్ట్); ఛాతి; హృదయ.

ఛిపేకోనిజకో /chipēkōnijakō/ *v.* ముట్టని; untouched; (అన్టట్టు).

ఛియాంట్ /chiyānt/ *adv.* ఒంటరిగా; solely; (సోలి); అకెలె.

ఛిర్లా /chirlā/ *adj.* చిల్లర; miscellaneous; (మిసలెనియన్); ఫూటర; సాధారణ; అప్రథాన; తుచ్ఛ.

ఛింక్ /chīn̄k/ *v.* తుమ్ము; squeak; (స్క్రూక్).

ఛింట్ ఛాంట్ /chīn̄t chāṇt/ • చిందర వందర; messy at work; (ముసి ఎల్ వక్). హామనే కామేవర్ ఛింట్ ఛాంట్ వేగే. మేము పనిపై చిందర వందర అయ్యాము.

• *v.* గందరగోళం; disturbance; (డిస్టర్బంస్).

ఛీప్ /chīp/ *v.* పట్టు; touch; hold; (టచ్); (పోల్ట్); పకడ; లగ.

ఛీరేరో /chirēro/ *n.* పగలదీముట; chops; (టోప్స్).

ఛుచాపర్ /chucāpar/ *n.* పిల్లలు; children; (చిల్స్).

ఛుట్టి /chuṭṭi/ సెలవు; holiday; (హోల్డ్‌డేమ్). దిత్యార్ ఛుట్టి దాడో. ఆదివారం సెలవు దినం.

ఛూట్ గో /chūṭ gō/ విముక్తి పొందు; getting relieved; (గటిష్ రిలీఫ్). మఁ చోరిమాతి ఛూట్ గో. నేను దొంగతనం నుండి విముక్తి పొందాను.

ఛూట్ జో /chūṭ jō/ *v.* విడిపో; part; (పొట్); అలగ హో; దూర హో.

ఛూట్వేళా /chūṭvēlā/ *n.* తీరిక; leisure; (లేజర్).

ఛూట్లో /chūṭlo/ *adj.* కట్టిని; unbound; (అన్బోండ్).

ఛూఁ /chūm̄/ *v.* • ఉన్నాను; I am here; (ఇ ఎమ్ హీయ); హజిర; ఉపస్థిత. మఁ ఛూఁ. నేను ఉన్నాను.

• ఉన్ను; existing; (ఇగ్రిస్టైట్); హై జో వహ. మఁ ఇ కామేమా ఛూఁ. నేను ఆ పనిలో ఉన్ను.

ఛేటి /cheti/ దూరం; distance; (డిస్టాంచ్).

ఛేరేర్ /cherēr/ *n.* పుర్రు; purr; పతలా దస్త.

ఛేటికర్ /chēṭikar/ *v.* విడధియి; part; (పొట్); అలగ కర.

ఛేడ్ /chēḍa/ చివర; end; (ఎండ్). ఆంకీర్ ఛేడ తల్లి ఛఁ. కంబి చివర మచ్చ ఉంది.

ఛేడార్ /chēḍār/ *n.* లోత్తు; interior; (ఇంటీయరీయర్).

జింగలేర్ ఛేడార్ జామేర్ ఛేని. అడవి లోత్తు ప్రోంతానికి వెళ్ళ కూడదు.

ఛేని /chēni/ లేదు; నహి.

ఛేబ్రి /chēbri/ ఏరు; stream; (స్ట్రీమ్); నది. నాన్కా నాన్నాన్ ఖాళ్యానే ఏక్జించర్ శక్సన యావఁజేన ఛేబ్రి కన్ కఁ. చిన్న చిన్న కాలువల కలయికమే ఏరు.

ఛేళి /chēli/ ఆడ మేక; female goat; (పీమేయ్ గోట్).

ఛో /cho/ *num.* ఆరు; six; (సిక్కు). ఏక రాజేనఁ ఛో బెటీబేటా. ఒక రాజకు ఆరుగురు పిల్లలు.

ఛోడిఛాడో /chodichāḍō/ విడాకులు తీసుకున్న వ్యక్తి; divorced person; (డివోన్ పుసన్).

ఛోపడ్డఁ /chopaddam/ అద్దకం వెయ్యా; hand printing; (పోండ్ ప్రింటీంగ్). లట్టాను రంగ్ ఛోపడ్డఁ. వెంట్లుకలకు అద్దకం వెయ్యా.

ఛోడ్ /chōḍ/ • *v.* విడువు; leave; (లీవ్); అలగ కరా.

లాడాయ ఛోడ్. జగడం విడువు. • *v.* విరమించు; cease; (సీస్). • *v.* వదిలిపెట్టు; waive; (వేవ్); త్యాగ దె; అలగ కర.

• *v.* విడిచిపెట్టు; leave it out; (లీవ్ ఇట్ బేట్). తార్ గ్వాణ్ నఁ ఛోడ్ దఁ. సీపెండ్లాన్ని విడిచిపెట్టు.

• *n.* రాజీనామా; resignation; (రెసిగ్చుయ్యన్); త్యాగపత్ర; ఇస్తిఫా. నొకరి ఛోడ్ దఁ. ఉద్యోగానికి రాజీనామాచేయి. • *n.* వదిలి వెయ్యా; leave; (లీవ్). వోను

మార్ నజ్ఞా ఫోడ్ ది. అతనిని కొట్టుకుండా వదిలి వెయ్యి.
 • v. తిరస్కరించు; refuse; (రఘ్యున్); బిడక; ధిఙ్కార.
 ఛిర్ వాతేన్ ఫోడ్ ది. ఆయన మాటలను తిరస్కరించు.
ఫోడ్కా /chōḍkā/ n. • తొడిమె. డెళార్ ఫోడ్కా కాడన్ ఖాప్పో. అరటి పండును తొడిమె తీసి తినాలి.
 • బెరడు; strip; (స్ట్రిప). లింబేర్ ఫోడ్కాతి గుమ్మిపర్ లగాడేర్ రుమాడ్ కరివచ. వేపచెట్టు బెరడుతో పుండు మందులు తయారు చేస్తారు.
ఫోడ్రో /chōḍdēro/ v. విరమించుకో; drop; (డ్రోప).
ఫోడ్డినె /chōḍdine/ adj. విప్పిన; open; (ఒపన్).
ఫోడాలేజో /chōḍālējō/ v. విడిపించుకో; extricate; (ఎక్స్‌ట్రైక్ట్). ఛుటకారా పా. మనసోసామాతి ఫోడాలేజో. నన్ను ఇబ్బంది నుండి విడిపించుకు పో.
ఫోడెని /chōḍeni/ adj. వదలని; sticky; (స్టిక్). కరెంట్ పక్కతో ఫోడెని. కరెంట్ పట్టుకుంటే వదలదు.
ఫోడెర్ /chōḍēr/ • విడిదల చేయడం; సమర్పణ; offering; (ఒపరిట్); సమార్పణ; సుపర్దగీ. జమ్ము తార్వాను ఫోడెరోచూ. భూమి సీకోసం సమర్పిస్తున్నాను.

ఫోషాక్ /chōṭāk/ విడిచిపెట్టు; leave it out; (లీవ్ ఇట్ బోట్); ఓడప.; ముక్త కర.
ఫోష్టోరో /chōḍpēro/ n. అద్దకం; dye; (డ్రై); రంగాఈ; కలమకారి. మార్ వాను లట్టాపర్ ఫోష్టోర్ రుమాడ్ లా. నా కోసం అద్దకం తీసుకు రా.
ఫోల్ /chōl/ v. • వోలుచు; pare. ఏ కాక్సీర్ పొట్టు ఫోల్. ఈ దోసకాయకు తొక్కు ఒలువు.
 • చెక్కు; carve; (కార్బ్). ఘరేముజాగేర్ ఘడేన్ ఫోల్.
 ఇంటి ముందరి గడ్డి చెక్కు.
ఫోలే వాళో /chōlē vālō/ చెక్కువాడు.
ఫిం /cham̄/ adj. ఉన్నది; like the one which is there; (లైంక ద వన్ విహ ఇన్ దేర్). ఆవోఫిం. మంచిగా ఉన్నది.
ఫంపెకేసి /champkēsi/ • adv. త్వరగా; quickly; (క్ల్యాక్).
 జలదీ; ఆనన ఫానన. ఫంపెకేసి జాన్ ఆజో. త్వరగా వెళ్ళి రా. • చురుకైన; active; (ఎక్స్‌ప్రో).
 • ఆకస్మికమైన; sudden; (సడన్).
ఫంరి /cham̄ri/ n. కత్తి; knife; (ట్రైఫి); చాకు.
ఫంలా /cham̄lā/ v. నడుపు; drive; (డ్రైవ్).

జ

జగత్ /jagat/ n. • జగత్తు; universe; (యునివర్సీ); జగత; సంసార. సారి జగతిమా వార్ రచ. పూర్తి జగత్తులో గాలి ఉంటుంది. • ప్రపంచం; world; (వల్ట్); విశ్వ; సంసార; దునియా. సారి జగతి భణన్ రేణో. ప్రపంచం మొత్తం కలిసి ఉండాలి. • ప్రపంచం, సృష్టి.
జగ్సె /jagsē/ n. ప్రపంచం; world; (వల్ట్); సంసార; దునియా.
జగావో /jagāvo/ v. మేలుకొలువు; arouse; (అరోన్).
జట్టి /jattī/ n. జట్టు; gang; (గెట్టు); దల; సమూహ.
జడి /jad/ adj. వేరు; root; (రుత్); జడ; మూల.
జణావఁ /janāvam̄/ v. • పుట్టించు; ఉత్సుక్తి చెయ్యి; infuse; (ఇన్ఫుస్యూన్); పైడా కర; జన్మ దే.
జణేర్ /janēr/ v. • ప్రసవించు; ఈను; జన్మనిచుచ్చట; deliver; give birth; (డిలివర్; గివ్ బర్త్); జన్మ దే.
జతకర్ /jatakār/ v. • జతకూర్చు; join; (బోణాజ్). బ్లేర్ జతకర్ బిండి బొంధువఁ. ఎడ్డు జతకూర్చు బిండి కడతాము; జత చెయ్యి. ఓ దోయనఁ జతకర్. వారిద్దరిని జత చెయ్యి.
జతన్ /jatan/ • భద్రమైన; జాగ్రత్త పరుచు; secure; (సైక్యులర్). • adj. దాచిన; hidden; (హైడన్). • n. దాచి పెట్టడం. • adj. నిలవచేయి. • v. దాచు; hide; (ప్రోడ్); బిథిపా. • v. దాచిపెట్టు; mask; (మాన్సు).

జన్ /jan/ • ప్రజలు, జనం; people; (పీపల్). తమార్ కులమేవార్ కత్తా జన్ ఫో. మీ కులంవారు ఎంత మంది ఉన్నారు. • n. జనాభా. హమార్ గామేమా జన్ రాన్ జాప్పా. మా ఉంరిలో జనాభా చాలా ఎక్కువ.
 • n. జనం. తమార్ గామేర్ జన్ కత్తా. మీ ఉంరి జనం ఎంత. • n. లోకులు; community; (కమ్యూనటి); లోగా; జనతా. జనేవుతి భణన్ బంచ్చో. లోకులతో కలిసి జీవించాలి.
జన్న /janna/ adv. అప్పుడు; then; (దన్); తబ. మఁ ఆపుఁ జన్న ఆజో. నేను వచ్చిన అప్పుడు రా.
జన్మాంగ్ /jannāj/ • అందువల్ల; because of that; (బికోస్ ఒవ్ దెట్). జన్మాంగ్ మ జారోకోని. అందువల్లనేనేను పోవట్టేదు. • adv. అప్పుటికే; till that moment; (టెల్ దెట్ మొమంట్); తబ తక హి; ఉస సమయ తక హి. జన్మాంగ్ మఁ వలోగో. అప్పుటికే నేను వెళ్ళి పోయాను. • adv. అందుకని; thus; (దన్). సదహోజన్మాంగ్ టిగ్రి పాన్ వేగో. వదివినందుకని డిగ్రీ పాన్ అయ్యాడు. • adv. పెంటనే; soon; (సున్); తురంత; ఫారన. జన్మాంగ్ డిగ్రీయా. పెంటనే వచ్చేయ. • adv. పెంటనే; immediately; (ఇమీడీయట్టి); తత్కణ; తురంత; ఫారన. • n. తరుచు. జన్న జన్న ఆపుకరఁ. తరుచుగా వస్తుంచాడు.

జన్మ జన్మ /jannār janna/ *adv.* • ఎప్పటికప్పుడు; now and then; (నొ ఎండ్ దెన్). జన్మ జన్మ తార్ కామ్ పూర్వాకర్. ఎప్పటికప్పుడు నీ పనిని పూర్తి చెయ్యి.
• అప్పటికప్పుడే.

జన్మవేతి /jannāvēti/ ఇది వరకు ఉండేది; it used to be there; (ఇట యున్న టు బీ దేర్).

జంగల్ /jaṅgal/ *n.* అడవి; jungle; (జంగల్); వన; జంగల.

జంగలేమా రుహాడ్ రచ్చ. అడవిలో చెట్లు ఉంటాయి.

జంగలేర్ గోర్లి /jaṅgalēr gōrlī/ కొండ గోర్లె; kind of deer; (క్లైండ్ ఒవ డీయర్). జంగలేర్ గోర్లినఁ మఁదీటో. కొండ గోర్లన నేను తిలకించాను.

జంజ్రాగో /jañjrāgo/ *adj.* ఉలికిపడ్డ; startled; (స్ట్రాటల్డ). నిందేమా సపనో ఆమోతో జంజ్రాగో. నిద్రలో కల వచ్చినప్పుడు ఉలికిపడ్డాను.

జనమ్ /janam/ *n.* జన్మం; birth; (బట్).

జనా /janā/ కాబట్టి, కావున.

జనావర్ /janāvar/ *n.* • పులి; tiger; (త్రుగర్); బాఘ. జనావర్ నాచ్చినఁ భాజావచ్చ. పులి ఆవును తింటుంది.
• పెద్ద పులి; big tiger; (బిగ్ ట్రుగర్). మఁమోటో జనావరేనఁ ధీటో. నేను పెద్ద పులిని తిలకించాను. • ఆడ పులి; female tiger, tigress; (ఫీమేట్స్ ట్రుగర్, ట్రుగ్రెన్స్).

జంఖాన /jaṅkhāna/ *n.* దుప్పటి; bedspread; (బెడ్స్ప్రెడ్); చాదర; సౌర. సీవాఁశేమా జంఖాన ఉడచ్చ. చలికాలంలో దుప్పటి కప్పుకుంటారు.

జమ్మేవడి ఛఁ /jamñevaraḍi cham̄/ కుడివైపు ఉన్న; right side; (రైట్ సైడ్).

జమిక్కు /jammi/ *n.* • చోటు; place; (ప్లాయ్స్). గామేమా మఁ జమిక్కు లీదో. నేను ఊరిలో స్థలము తీసుకున్నాను.
• నేల; floor; (ఫ్లోర్); జమిని; సిద్ది; ఖేత. ఈ ఆచ జమిక్కు కోని. ఇది మంచి నేల కాదు.

• భూమి; earth; (అత్త); పృథ్వి; జమిని. హమార్ దన్ ఎక్కుర్ జమిక్కు చుంచ. మాకు పది ఎకరాల భూమి ఉంది.

జమిక్కుపర్ ఒలాట్రో /jammipar olaṭrō/ నేలపై పొర్లడం.

జమిక్కుమా బూర్ /jammimā būr/ బొందపెట్టడం చేయి.

జమీరో శాస్త్రం /jammīrō śāstram/ భూగర్భ శాస్త్రం; underground science; (అండ్రోండ్ సైఅంస్).

జమ్మేదార్ /jammēdār/ *n.* • ఆసామి.

• రైతు; landowner; (టెండ్బినర్); భూస్వామి; జమీదార.

• యజమాని; owner; (ఒనర్).

జమణో /jamanō/ *adj.* కుడి; right; (రైట్); దాహినా; దాయాఁ. జమణో పాక్షి పాంచ మీటర్ జో. కుడి పక్కకు అయిదు మీటర్లు వెళ్ళండి.

జమానేమా /jamānēmā/ పూర్వ కాలంలో.

జమాయి /jamāyi/ *n.* అల్లుడు; son-in-law; (సన్-ఇన్-లో); దామాద; జమాఇ.

జమాయేర్ /jamāyēr/ *n.* పరువు; spread; (స్ప్రైడ్).

జమాలిర్ రుహాడ్ /jamālir jhāḍ/ జమాయిల్ చెట్లు.

జర్రాక్ వళా /jarrāk valā/ కొంచెం నేపు; while; (ఔల్). జర్రాక్ వళా థమ్. కొంచెం నేపు ఆగు.

జర్రామా డగర్లి /jarrāmā ḍagargi/ కొండిలొ తప్పింది; just escape; (జప్పి ఇస్క్రైయ్స్). మార్ సూటి జర్రామా డగర్లి. నా గురి కొండిలొ తప్పింది.

జరుచ్ /jarūr/ *n.* అక్కుర; indispensability; (ఇండిప్యూన్యుబిలిటీ); జరురత; గరజ; మతలబ.

జలమ్ /jalam/ *n.* వింత; strangeness; (ప్రైమ్స్యున్స్); అజీబ; విచిత్ర. కాయి జలం కర్తొ. ఏమి వింత చేస్తున్నావు.

జల్లి /jaldi/ • *adv.* వెంటనే; immediately; (ఇమీడీయట్లీ); తత్కణ; తురంత; ఫౌరన. మార్ పీసా జల్లి దేనాక్. నా డబ్బులు వెంటనే జెచ్చెయి. • *adv.* త్వరితంగా; snappy; (స్ప్రైపి). జల్లి కర్. త్వరితంగా చేయి. • *adj.* వేగవంతమైన; fast; (ప్లాస్టి); అచానక. • *adv.* తొందర; quick; (క్రీక్); జలదీ; ఉతావలాపన. మార్ డాయి జల్లి ఆజ్జో. నా రగ్గరికి తొందరగా రావాలి. • *v.* త్వరపెట్టు; press; (ప్రైస్). జల్లి జామాకన్ క. పోదామని త్వరపెట్టి చెప్పు. • *adv.* ఇప్పుడే; just; (జప్పు); అభీ.

జలీర్ /jaldir/ *n.* అత్యవసర; dire; (డైయర్).

జవాబ్ /javāb/ జవాబు; answer; (అంసర్).

జ్ఞాని /jñāni/ అన్ని తెలిసినవాడు; person who knows everything; (పనన్ హా నోన్ ఎల్లితిజ్).

జ్ఞాన్ /jñān/ బుద్ధి, తెలివి, వివేకం.

జ్యాదా /jyādā/ ఎక్కువ; more; (మెర్). పాణీమా జ్యాదా భీంజ్ గో. వానలో ఎక్కువ ముంచబడ్డాను.

జ్యార్ /jyār/ *n.* జొన్ను; maize; (మెయ్స్); జ్వార.

జాక్కి /jākti/ జాకెట్, రవిక. బాయిలోగ్ సాండెవర్ ప్యార్జిక్టో జాకెట్. స్ట్రీలు చీరపై జాకెట్, రవిక కట్టకుంటారు.